

czwartek, 23.01.2025

Wspomnienie błogosławionych Męczenników Podlaskich, którzy oddali życie za jedność Kościoła

Wincenty Lewoniuk i 12 jego towarzyszy byli katolikami Kościoła unickiego, który powstał na skutek Unii Brzeskiej z 1596 roku, a został poddany prześladowaniom kiedy ziemie te znalazły się pod panowaniem rosyjskim.

Męczennicy z Pratulina byli prostymi, zapewne nawet nie umiejącymi czytać, ale głęboko wierzącymi chłopami z Podlasia. Zasłynęli niezwykłym męstwem i przywiązaniem do swej wiary podczas brutalnych, krwawych prześladowań Kościoła unickiego, które miały miejsce na terenie zaboru rosyjskiego. A konkretnie, zginęli w obronie swojej świątyni, aby nie została ona przekształcona na cerkiew prawosławną Patriarchatu Moskiewskiego.

⛔Prześladowania unitów w zaborze rosyjskim.

Po drugim rozbiórze Polski, władze rosyjskie rozpoczęły akcję, która miała „przywrócić” unitów z powrotem na prawosławie i poddać ich całkowitej rusyfikacji. Oficjalne zniesienie unii na terenie cesarstwa nastąpiło dekretem cara Mikołaja I w 1839 r. a pozostawiono jedną diecezję unicką, diecezję chełmską, w której jednak stopniowo parafie unickie oddawano przemocą Cerkwii prawosławnej.

Jawne prześladowania rozpoczęły się w całej diecezji chełmskiej po powstaniu styczniowym. Jedną z parafii unickich znajdowała się w Pratulinie. 24 stycznia 1874 przybył tam zastęp kozaków uzbrojonych w karabiny. Parafianie niemal w całości zameldowali się przed kościołem i bronili dostępu do świątyni. Żołnierze przekroczyli parkan i bagnetami próbowali utorować sobie drogę do drzwi, na co unicy zareagowali kamieniami i kołkami. Dowódca kozaków zarządził atak. Wtedy jeden z unitów, Daniel Karmasz, trzymający krzyż zawołał do obrońców: „Odrzućcie wszystko, kołki i kamienie, pod kościół. To nie bitwa o kościół, to walka za wiarę i za Chrystusa!”.

Kozacy zaczęli strzelać. Pierwszy upadł Wincenty Lewoniuk. Na miejscu zginęło dziewięć osób, a około stu osiemdziesięciu zostało rannych. Cztery osoby zmarły na skutek ran w domach. Kozakom udało się wejść do świątyni, którą otworzono siekierą. Ciała zabitych pochowano w jednej mogile. Usiłowano zrównać ją z ziemią, ale mieszkańcy przez lata dbali o miejsce pochówku bohaterów.

⛔Kim byli Męczennicy Podlascy.

Wincenty Lewoniuk – l. 25, pochodzący z Woroblina. Wśród sąsiadów i znajomych cieszył się opinią pobożnego i przywiązanego do Kościoła człowieka. Podczas obrony świątyni zginął od pierwszej salwy karabinowej.

Daniel Karmasz – l. 48, żonaty. Jako przewodniczący bractwa, podczas obrony Kościoła stanął na czele z krzyżem, który przechowywany jest w Pratulinie po dzień dzisiejszy.

Łukasz Bojko – l. 22. Był człowiekiem szlachetnym i cieszył się dobrą opinią wśród mieszkańców Pratulina. Podczas obrony świątyni bił w dzwony.

Konstanty Bojko – l. 49. Mieszkał w Zaczopkach. Był ubogim rolnikiem i sprawiedliwym człowiekiem.

Konstanty Łukaszuk – l. 45. Razem z żoną prowadził gospodarstwo, zdobywając środki na utrzymanie 7 dzieci. Szanowano go za rzetelność i uczciwość.

Bartłomiej Osypiuk – l. 30. Był przykładnym ojcem i mężem, człowiekiem głęboko wierzącym. Od dłuższego czasu pełnił straż przy pratułińskiej świątyni i tam też został śmiertelnie ranny.

Anicet Hryciuk – l. 19. Ze względu na niezwykłą pobożność i dobroć przyrównywano go do św. Stanisława Kostki.

Filip Geryluk – l. 44, z Zaczopek. Miał opinię troskliwego ojca i pobożnego człowieka. Zachęcał innych do trwania przy świątyni i sam przy niej zginął.

Ignacy Frańczuk – l. 50, z Derła. W opinii najbliższych ponad wszystko przekładał wierność wierze. Po śmierci Daniela Karmasza podniósł krzyż i stał na czele obrońców.

Onufry Wasyluk – l. 21. Pełnił funkcję sołtysa w Zaczopkach. Cieszył się dużym uznaniem u ludzi.

Maksym Hawryluk – l. 34. Pochodził z Derła. Wraz z żoną pracował na skromnym gospodarstwie. Umarł w domu rodzinnym od rany postrzałowej w brzuch.

Jan Andrzejuk – l. 26. Uważany za człowieka bardzo roztropnego, pełnił funkcję kantora w parafii. Ciężko ranny podczas obrony świątyni niebawem zmarł w domu rodzinnym.

Michał Wawrzyszuk – l. 21. Pochodził z Derła. U ludzi cieszył się dobrą opinią. Zmarł z ran następnego dnia po obronie świątyni.

XXProces beatyfikacyjny.

Proces unickich Męczenników z Pratulina rozpoczął się w roku 1918. Otworzył go pierwszy ordynariusz wskrzeszonej Diecezji Siedleckiej bp Henryk Przeździecki. W 1938 roku powołał Diecezjalny Trybunał Kanoniczny i mianował w Rzymie postulatorem tej sprawy franciszkanina o. Wojciecha Topolińskiego.

Pracę kompletowania materiałów przerwała nagła śmierć bpa Przeździeckiego w 1939 roku. Śmierć ordynariusza i wybuch II wojny światowej oraz rządy komunistyczne w powojennej Polsce uniemożliwiły kontynuację kanonicznego dochodzenia. Zostało ono podjęte dopiero w 1964 roku przez biskupa Ignacego Świrskiego.

Rok później przesłano do Rzymu, do Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, całą dokumentację. Kongregacja po przestudiowaniu tego materiału uznała go za niewystarczający. Zażądała bardziej dokładnego opracowania, które by pełniej ukazało historyczne tło męczeństwa Unitów w Pratulinie. Dopiero po 1989 roku zaistniała możliwość dotarcia do interesujących dokumentów. Na prośbę biskupa Jana Mazura kilku historyków, znawców historii XIX w., przeprowadziło kwerendę w wielu archiwach na terenie Polski, Rosji i Watykanu. Zebrane dokumenty potwierdziły powszechne przekonanie wiernych na Podlasiu, że prześladowania Unitów i męczeństwo w Pratulinie dokonywały się z motywów religijnych.

Sprawa Męczenników z Pratulina została rozpatrzona przez Komisję teologów 26 stycznia 1996 r. Dali oni pozytywne oceny, wskazując, że męczeństwo Wincentego Lewoniuka i 12 towarzyszy jest faktem dokonany z motywów nienawiści władzy carskiej do wiary katolickiej wyznawanej przez Unitów i ich stałości w obronie jedności Kościoła przez nieugięte trwanie przy Ojcu Świętym.

Podobną ocenę wydała również Komisja Kardynałów, której przewodniczył kard. Achille Silvestrini, prefekt Kongregacji Kościołów Wschodnich. Jej posiedzenie odbyło się 16 kwietnia 1996 r. W dniu 24 czerwca 1996 r. odbyło się przed Papieżem czytanie przygotowanego przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych „Dekretu o męczeństwie Sług Bożych z Pratulina”. Papież Jan Paweł II ten

Dekret zatwierdził. Dochodzenie beatyfikacyjne zostało w ten sposób oficjalnie zakończone.

Jan Paweł II, 6 października 1996 r. w Rzymie, dokonał beatyfikacji Męczenników z Pratulina. Uroczystości beatyfikacyjne zgromadziły tysiące wiernych z wielu krajów świata. Z Polski przybyło około 5 tys. pielgrzymów.

Papież w homilii mówił o doniosłości i aktualności przykładu Błogosławionych z Pratulina, tak w wymiarze osobistego przeżywania Chrystusa, jak również w trosce o jedność Jego Kościoła. - Wyniesieni dzisiaj na ołtarze Wincenty Lewoniuk i jego 12 towarzyszy, przez swój przykład i wstawiennictwo, zapraszają nas wszystkich, abyśmy mężnie kontynuowali wędrówkę ku pełnej jedności całej rodziny uczniów Chrystusa w duchu wskazań ekumenicznych Soboru Watykańskiego - podkreślił.

Beatyfikacyjną liturgię koncelebrowało kilkudziesięciu kardynałów, arcybiskupów, biskupów i kapłanów. Wśród nich byli m. in. Prymas Polski kard. Józef Glemp, metropolita krakowski kard. Franciszek Macharski, sekretarz Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych abp Edward Nowak, łaciński metropolita lwowski, abp Marian Jaworski, ordynariusz siedlecki bp Jan Wiktor Nowak, unicki metropolita przemysko-warszawski, abp Jan Martyniak oraz biskup pomocniczy ordynariusza siedleckiego bp Henryk Tomasik i obaj biskupi seniorzy z Siedlec: bp Jan Mazur i bp Wacław Skomorucha.

Liturgiczne wspomnienie błogosławionego Wincentego Lewoniuka i 12 towarzyszy zostało wyznaczone na 23 stycznia.

Źródło:

[https://www.niedziela.pl/artukul/88296/Dzis-blogoslawionych-](https://www.niedziela.pl/artukul/88296/Dzis-blogoslawionych-Meczennikow?utm_source=niezbednikKatolika&utm_medium=PanelDzienDesktop&utm_campaign=PanelDzienDesktop)

[Meczennikow?utm_source=niezbednikKatolika&utm_medium=PanelDzienDesktop&utm_campaign=PanelDzienDesktop](https://www.niedziela.pl/artukul/88296/Dzis-blogoslawionych-Meczennikow?utm_source=niezbednikKatolika&utm_medium=PanelDzienDesktop&utm_campaign=PanelDzienDesktop)